

آنتی بیوتیکها

آیا شما هم از آن دسته افرادی هستید که با کوچکترین علایم سرماخوردگی و آنفلوآنزا، گلو درد یا گوش درد، توقع دارید که پزشک حتماً برای شما آنتیبیوتیک تجویز کند؟ یا حتی سر خود از داروخانه آنتیبیوتیک تهیه کرده و استفاده میکنید؟ یا با باقیماندهی آنتیبیوتیکهایی که در خانه نگه داشتهاید؛ خود درمانی میکنید؟ اگر این طور است، حتماً این مطلب را مطالعه کنید.

آنتیبیوتیک چیست؟

آنتیبیوتیکها دسته‌ای از داروها هستند که در بیماریهای عفونی ایجاد شده توسط باکتریها به کار میروند. آنتیبیوتیکها از نظر مکانیسم اثر بر باکتریها، روش و میزان استفاده، عوارض جانبی، و از این نظر که توانایی مقابله با چند نوع باکتری را دارند، با هم متفاوت هستند. برخی از آنها کشندهی باکتریها و برخی مانع رشد و تکثیر باکتریها از طرق مختلف هستند. برخی خوراکی، برخی تزریقی و بعضی موضعی مصرف میشوند. برخی بر تنها چند نوع باکتری معمولی اثر دارند و برخی بر طیف وسیعی از باکتریها و بر باکتریهای قویتری مؤثر هستند.

بنابراین آنتیبیوتیکها در درمان بیماریهای ویروسی، مانند اغلب سرماخوردگیها و آنفلوآنزها اثر ندارند! بیش از 90 درصد سرماخوردگیها شامل سردردها، تب، سرفه، عطسه و حتی برخی موارد ذاتالریه، ویروسی هستند. آنتیبیوتیکها در درمان بیماریهای قارچی نیز کاربردی ندارند!

انواع آنتیبیوتیکها

بیش از صد شکل آنتیبیوتیک با اسامی مختلف ساخته شده است. اما به طور کلی تنها چند نوع آنتیبیوتیک وجود دارد.

- دسته‌ی پنیسیلینها مانند پنی سیلین و آموکسی سیلین
- سفالوسپورینها مانند سفالکسین
- فلوروکینولونها مانند سیپروفلوکساسین و آفلوکساسین
- سولفانامیدها مانند کوتریماسازول
- تتراسیکلینها مانند تتراسیکلین و داکسیسیکلین
- آمینوگلیکوزیدها مانند جنتامایسین

اغلب آنتیبیوتیکها دو اسم دارند، یک نام دارویی (بر اساس ساختمان و یا دسته‌ی شیمیایی) و یک نام تجاری که توسط شرکت تولید دارو تعیین میشود.

هر آنتیبیوتیک تنها بر انواع مشخصی از باکتریها اثر میگذارد، بهترین فرد برای انتخاب نوع آنتیبیوتیک پزشک است. هرگز سر خود و تنها بر اساس مشابَهت علایم خود با بیماران دیگر، آنتی بیوتیک مصرف نکنید.

وقتی فردی به نوعی آنتیبیوتیک حساسیت دارد، به دیگر آنتیبیوتیکهای آن دسته نیز ممکن است واکنش نشان بدهد. به طور مثال فردی که به پنیسیلین حساس است، نباید آموکسیسیلین مصرف کند. پزشک خود را از حساسیتهای دارویی خود آگاه کنید.

آیا آنتیبیوتیکها عوارض جانبی دارند؟

همهی آنتیبیوتیکها عوارض جانبی دارند. بنابراین وقتی مصرف آنتیبیوتیک لازم نیست، نباید فرد را در معرض خطر عوارض جانبی آن قرار داد. از عوارض شایع آنتیبیوتیکها میتوان به احساس ناراحتی در معده، اسهال، تهوع و استفراغ، بثورات پوستی و واکنشهای حساسیتی اشاره کرد. عوارض دیگر شامل کاهش حس چشایی، سرگیجه، درد شکمی، بیاشتهایی، تب، سردرد، بیقراری، تغییر رنگ دندان در کودکان، حساسیت به نور، ایجاد عفونتهای قارچی (مانند کاندیدیای واژینال) و ... است.

از عوارض جدیتر آنتیبیوتیکها به این موارد میتوان اشاره نمود: صدمه به کلیه ها، آسیب کبدی، تشنج، اختلال اعصاب

محیطی و...

وقتی آنتیبیوتیک با دستور پزشک به جا، درست و به میزان کافی مصرف شود، کاملاً ایمن بوده و یا تنها سبب بروز عوارض جانبی بسیار خفیف و ناچیزی میشود. اما به هر حال ممکن است عوارضی رخ دهد که بیمار نتواند دارو را تحمل کرده و دوره‌ی درمانی را کامل کند؛ در این صورت پزشک دارو را تغییر خواهد داد. بیمار با احساس هر نوع علامت جدید و مشکلی، باید مسئله را به پزشک خود اطلاع دهد.

در صورتی که فرد بدون تجویز پزشک به مصرف آنتیبیوتیک اقدام میکند، نه تنها خود را بدون دلیل در معرض خطر عوارض جانبی دارو قرار میدهد بلکه دچار مقاومت آنتیبیوتیک نیز میشود.

مقاومت آنتیبیوتیکی چیست؟

وقتی نوعی باکتری به آنتیبیوتیکی مقاوم شود، دیگر آن آنتیبیوتیک نمیتواند آن باکتری را از بین ببرد یا مانع رشد آن شود!

ایجاد مقاومت آنتیبیوتیکی چند علت دارد که یکی از مهمترین آنها، استفاده‌ی بیمورد، نابجا و یا مصرف طولانیمدت و زیاده‌آنتیبیوتیکها است.

از نتایج ایجاد مقاومت آنتیبیوتیکی میتوان به این موارد اشاره نمود:

- عدم پاسخ بیماری به درمانهای رایج
- افزایش شیوع بیماری های عفونی
- افزایش میزان مرگ و میر ناشی از بیماریهای عفونی
- طولانی شدن دوره‌ی بیماریهای عفونی
- افزایش عوارض بیماریها
- افزایش هزینه‌ها
- افزایش زمان بازگشت فرد به فعالیت عادی در زندگی

ایجاد مقاومت آنتیبیوتیک باعث شیوع برخی عفونتها در جامعه میشود و از طرفی سبب میشود که وقتی فرد در آینده به یک بیماری عفونی باکتریایی مبتلا شود، دیگر آن آنتیبیوتیکها نتوانند سبب درمان وی شوند و نیاز به تجویز آنتیبیوتیکهای قویتری است که البته بعد از مدتی به این آنتیبیوتیکها نیز مقاومت ایجاد خواهد شد. یعنی در یک عفونت معمولی، فرد نیاز به بستری شدن در بیمارستان پیدا کرده و علاوه بر متحمل شدن درد و رنج بیشتر، هزینه‌ی بیشتری نیز صرف میشود. مقاومت آنتی بیوتیکی یکی از علل افزایش آمار مرگ و میر در بیماریهای عفونب جدی است! پس برای جلوگیری از ایجاد مقاومت آنتی بیوتیکی از مصرف خودسرانه‌ی آنتیبیوتیکها پرهیزید.

برای جلوگیری از ایجاد مقاومت آنتیبیوتیکی چه باید کرد؟

- در هر سرماخوردگی و آنفلوآنزایی آنتیبیوتیک مصرف نکنید! اغلب این بیماریها ویروسی هستند و آنتیبیوتیک به درمان آنها کمکی نمیکند. وقتی پزشک میگوید که بیماری شما یا فرزندتان ویروسی است، تقاضای تجویز آنتیبیوتیک نکنید!
- اگر پزشک برای شما آنتی بیوتیک تجویز کرده است، آن را مطابق دستور پزشک به میزان توصیه شده و به موقع مصرف کنید. هرگز به بهانه‌ی بهبود علایم بیماری خود و بهتر شدن حالتان، مصرف آنتیبیوتیک را قطع نکنید. مصرف آنتی بیوتیک باید تا زمانی که پزشک توصیه نموده است ادامه یابد! برای مثال وقتی پزشک برای یک عفونت گوش برای مدت دو هفته کپسول آموکسیسیلین تجویز نموده و شما در روز پنجم مصرف آن گوش دردتان خوب شده، هرگز نباید مصرف آموکسیسیلین را قطع کنید و باید آن را تا انتهای روز چهاردهم به شکل منظم مصرف کنید.
- هرگز آنتیبیوتیکهایی را که در خانه باقی مانده برای مصرف به کس دیگری ندهید یا هرگز از آنتیبیوتیکهای اضافی فرد دیگری استفاده نکنید! ممکن است آنتیبیوتیکی که برای بیماری فردی تجویز شده، برای فرد دیگری مناسب نباشد.
- ار صابونها و محلولهای ضد میکروبی (آنتیباکتریال) استفاده نکنید! مدارکی وجود دارد که نشان میدهد استفاده از چنین محصولاتی به ایجاد مقاومت آنتیبیوتیکی کمک میکند!
- آنتیبیوتیکهای اضافی را در چاه فاضلاب نریزید! وجود آنتیبیوتیکها در فاضلابها و آبهای زیرزمینی به ایجاد مقاومت آنتیبیوتیکی کمک میکند!
- البته نکته‌ی مهم ————— دیگر توجه پزشکان و دقت آنها در تجویز به جا و انتخاب مناسب آنتیبیوتیکها است!

